

Óli Jacobsen

Lilly á Lava:

AV LANDAVEGNUM TIL

Lilly varð gift til Danmarkar. Síðan fluttu tey til Canada, har hon hugleiðir um lívið á Landavegnum

1. partur

Fyri kortum fingur vit forvitnislig bræv úr Canada frá 90 ára gomlu Lilly á Lava Hildebrandt. Hon hon hevur nú á ellisárum skrivað hugleiðingar um sín barndóm í Havn og serliga á Landavegnum, sum tá ikki varð roknaður fyri at vera ein rættligur partur av Havnini.

Lilly hevur eina sera vakra hondskrift og skrivar ógvuliga rætt, tá ið hugsað verður um, hvussu leingi hon hevur verið úr Føroyum.

Lilly sigur frá: Landavegur var øll verðin

So langt aftur í tíðina eg ørminnist, var Landavegurin øll verðin fyri mær. Har var eg fødd, har vaks eg upp, og haðani fór eg út í heimin. Vit vóru fyra systkin, triggjar systrar og ein beiggi. Vit systrar giftust við trimum beiggjum í Hårby á Fyn. Maður mín, Paul, og eg fluttu til Canada í 1959, so míni dagligu mál hava verið franskt og enskt. Tað føroyska, sum eg skrivi, er sum eg minnst tað tosað, tá ið eg var ung.

Pápi mátti vera deyður, møtti ikki upp uppá minuttin

Tá babba var ungur, vildi hann gjarna lesa til landbrúkskonsulent. Hann hevði keypt billett og kuffert at fara til Danmarkar. Tá var hann forlovaður við mammu, sum tænti inni í býnum. Hann fór so at siga farvæl við hana. Tá ið hann kom heim aftur, sat mamma hansara og bíðaði eftir honum. Hon segði við hann: "Vilt tú okkara einasti sonur fara frá okkum? Hvør skal passa pápa og meg". Lýðin sum hann var, pakkaði hann kuffertið út aftur og avlýsti billettina.

Babba hevði ringt hjarta. Mamma visti einki um hetta, fyrr enn hann var deyður, og hon fann hansara tablettir. Tá hann skuldi til doktaran, segði hann við mammu, at hann skuldi arbeiða yvirtíð.

Magnina og Hans Olaf saman við teirra børnum, Margit, Solveig, Per og Lilly

Mamma hevði næstan onga skúlagongd, men hon var varin og hevði eitt gott minni.

Mamma hevði kreft og var ofta á hospitalinum. Babba vitjaði hana javnan og var ongantíð ein minutt ov seinur. Ein dagin var klokkan tveir minuttir yvir fyra, og hann var ikki komin. Tá visti mamma beinanveg, at hann var deyður. Hon sendi boð til Óla Mikkelsen, kendur sum lækni. Hann hevði búð hjá teimum, tá hann gekk á studentaskeið. Mamma gav Óla lyklnar og bað hann fara inn í húsini at vita. Babba var tá farin foldum frá. Hann má hava følt nakað, tí hann hevði vaskað stórvask og skift á songunum, keypt inn og fyllt frystaran og køliskápið til mammu.

Tá tey vóru nýgift legði mamma merki til, at var nakað, sum babba gekk uppí, bliknaði og næstan svímaði hann, tá aðrir menn blivu reyðir í andlitinum. Hetta hevur verið tekin um hansara hjartatrupulleikar.

Langabbi og langomma búðu í Koytustovu, ein svørt hús á høgri síðu á vegnum út á Doktaragrund. Tey vóru beint yvirav Villa Simonsens krambúð.

Húsini við Landavegin vóru liðug í 1919. Langomma var farin, men hini flutt inn í tey nýggju húsini. Langabbi (gamli Per Lava) doyði stutt aftaná. Eg var tvey ára gomul, tá abbi doyði.

Omman sum visti, hvat hon vildi

Hans hjá Per Lava, pápi Lilly

Omman var herskusjúk men klók. Hon hevði nøsina í øllum, vit gjørdur, bæði vaksin og børn. Tær eldru døturnar vildu ikki vera heima og mjólka, hoyggja og fara í torv. Tær vildu "niður" t.v.s. til Danmarkar. Omman gav

teimum 300 krónur hvør og segði við tær ikki at koma heim eftir meira, tá ið hon var farin. So sendi hon boð eftir sakførara og gjørdi testamenti. Traðirnar, húsíð og alt, sum inni var, skuldi fara til babba og hansara familju. Tann yngsta dóttirin var gift til Klaksvíkar, og hon fekk Koytustovu.

Eg minnst eina ferð mamma vaskaði stórvask, at omma var har at síggja til, at væl varð vaskað. So vildi mamma læra meg at tøva einar vøttir, hon hevði bundið. Men omma var har beinanvegin at læra meg.

Tá eg var pinkalítil, var eg hølt. Tá mamma hevði koyrt meg í song kom babba og vermdi míni bein og sang fyri mær, til eg sovnaði. Hann hevði so vakra rødd. Ofta tá ið jarðarferð skuldi vera úr einum heimi, varð hann biðin um at koma at syngja. Tá vóru fá, sum høvdu orgul ella klaver heima. Eg var altíð nærri babba enn mammu.

Hoygging og torv

Tá tíðin kom at hoyggja, skuldu líggjarnir hvessast. Hetta varð gjørt á hvørvisteininum. Eg vant, meðan babba helt líggjanum.

So kom tíðin at fara í torv. Babba hevði heiðar uppi undir Varða, norðuri og suðuri í Havnadali. Babba roykti ikki tað nógva, men tá vit fóru í torv, roykti hann eina Cubasigar. Og so hevði hann bommm í lummanum. Tað gleddu vit okkum at fáa. Vit børn fingur gamlar sokkar at hava á arminum, tí vit skuldu leggja teir vátu tonglarnar út at turka. Um eina viku seinni fóru vit aftur út í hagan at seta tonglarnar upp við eldin at torna. Tá teir vóru turkir, fóru vit aftur í hagan at koyra torvið í posar. So var kjaftbandið á posanum bundið, og allir posarnir vóru bornir niðan til vegin, og ein lastbilur koyrði teir heim.

Summar tíðir vóru miðmissiónsmøtir í Havn. Tá komu ættarfolk av bygd og búðu hjá okkum. Eg minnst eina ferð, at eg sat uppi á kamari mínum og læs, at mamma og onkul mín vóru ógvuliga harðmælt, tá tey diskuteraðu religiún. Mamma var indrímmission og onkul var baptistur.

Ein onnur tíð, tá húsini vóru full av fólki, var ólavssøkan. Sofur og divan vóru nýtt. Eg mátti sova saman við eldri systir míni. Men hugnaligt var, tí gestablídni var í hásætinum.

Av og á kom Anton Degn, sum var skjalavørður, og vildi tosa við ommu. Hann var við at skriva eina bók og omma skuldi siga honum frá, hvussu tað var í Havn í gomlum døgum.

Heimaráð sum virkaðu

Eina ferð, tá beiggi mín og ein vinmaður sníktu seg umborð á ein bát, sum pápi vinmannin átti, kom beiggi til at traðka á ein rustaðan skipsseym, sum fór beint ígjøgnum fótin. Teir skundaðu sær heim. Tá mamma sá fótin, fór hon niðan á bøn, mjólkaði eina kúgv eitt sindur, skundaði sær inn aftur og legði eitt mjólkaumslag um fótin. Seinni var rusturin og alt komið út, og hann fekk einki mein. Fólki vóru meira sjálvbjargin í gomlum døgum, enn vit eru í dag.

Tá eg var átta ára gomul, varð